

Magushapu 'Roberts' valmib augustis. Suured tumepunased õunad on erakordselt ilusad. Ka viljaliha on koore alt punane.

Külas Läti puuviljakasvatajatel

Lõunanaabritele on alati põnev külla minna, sest neil on palju uusi huvitavaid sorte.

Septembris külastasin koos puuviljaiaa omaniku Toivo Rüütmanniga Läti Riiklikku Puuviljandusinstituuti Dobeles linnas. Selline reis on meil pikkade aastate jooksul saanud korrapäraseks, sest Lätis on alati palju uudist ja õpetlikku.

Alguses olgu öeldud, et Läti talved on samuti karmid, kuigi mõnel aastal on külmad natuke nõrgemad kui meil. Kuid suvesooja on seal rohkem.

'Lotte' ja teised uued ploomid

Läti üllatas meid seal aretatud uute ploomisortidega. Varem aretatud sorte 'Lase' ja 'Zemgale' ma juba teadsin. Tänavu juhtusime ploomiaeda, kui seal parasjagu korjati kõige uuemaid sorte. Lätlased on loonud need koostöös Lõuna-Rootsis Malmö linna lähedal Bälsgårdis asuva aretusasutuse teaduritega, kellelt saadi seemned.

Üles kasvatatud taimedest aretati varavalmiv 'Lotte'. Lätlased ütlesid sel-

le kohta siiski, et ta on talveõrn. Vastupidavam on septembri keskel koristatav 'Sonora'. Meile meeldis selle sordi suurte roosade ploomide maitse väga.

Kollaste viljadega on varavalmivad 'Ance' ja 'Adele'. Nagu meilgi, on kollane ka Lätis üks ploomide meelisevärve.

Palju uusi õunasorte

Õuntest võib Läti parimaks uueks sordiks pidada 'Gitat'. Varasügisel valmiv magushapu 'Gita' on tumepunase kattevärviga. Ka paljud teised uued sordid on samamoodi tumepunased. Viimastel aastatel registreeritud 'Zane' ja 'Uldis' on meie silmale harjumatu kompaktsed kasvulaadiga.

Peale Dobeles asuva Läti puuviljandusinstituudi toimub sordiaretus ka Tukumsi linna lähedal Püre aianodusuuringute keskuses.

Ka seal on registreeritud mitu uut sorti. Varajase valmimisajaga on 'Vasara'. Teised on 'Ametists', 'Eksotika', 'Laila' ja väga omapärase krousis karikapoolse otsaga 'Lapnis'. Veel on seal aretatud hästi hea säilivusega 'Madona'.

Lätis aretatud sortidest olen kirjutanud Maakodu 2008. aasta detsembrinumbris. Edaspidi kavatsen kirjutada ka kõige uuematest.

Eesti sordid Lätis

Tahtsime väga teada, kuidas Eesti uuemad sordid Lätis kui mõnevõrra lõunapoolsemas kasvukohas edenevad. Meie sorte ja aretisi on Dobeles katsetes koguni mitukümmend.

Meie maguskirssidest on 'Meelika' Lätis väga hinnatud. Kuid kasvatatakse ka sorte 'Arthur', 'Norri' ja 'Johan'. Üllatus oli, kui kiideti meie uut aretist Tiki. Öeldi, et kui nad aias tutvustavad maguskirsisorte, siis tulevad külastajad alati tagasi Tiki puu juurde ja ütlevad, et selle viljad maitsevad neile kõige rohkem.

Läti koduaedades peetakse väga lugu eriti vara valmivast Polli ploomisordist 'Kressu'. Tal on üsna suured ja maitsvad viljad. Eestis ei pea see sort siinsetele külmadele vastu. Lätis saadi temalt hulk aastaid korralikku saaki. Kuid kahe aasta tagune talv hävitas Dobeles katseaias 'Kressu' puud, säilis ainult üks.